

SPRAWOZDANIE
SZPITALA BONIFRATRÓW
w Krakowie
za rok 1897

o leczonych tamże chorych, których bez względu na religię,
narodowość i stan przyjęto, pielęgnowano i leczono,

oraz

krótki przegląd działalności pojedynczych szpitali
w austriacko-czeskiej Prowincyi zakonnej.

W KRAKOWIE,
NAKŁADEM BRACI MIŁOSIERDZIA.
W DRUKARNI »CZASU« FR. KLUCZYCKIEGO I SP.
pod zarządem Józefa Łakocińskiego.

1898.

Krótką historia Zakonu i Konwentu Bonifratów w Krakowie.

akon „Braci Miłosierdzia (Bonifratów“) powstał w r. 1534. Jego założyciel św. Jan Boży, urodził się 8 marca 1495 roku w Montemor-o-Novo w Portugalii. Pierwszy szpital założył w Granadzie (w Hiszpanii) r. 1538 i tutaj też w pięćdziesięcioletnią rocznicę swych urodzin oddał ducha klęcząc i trzymając krzyż w ręku, dnia 8 marca 1550 roku. Papież Urban VIII. wyniósł Go do rzędu błogosławionych w r. 1630, a w 60 lat później, wskutek usilnych próśb i starań monarchów, króla polskiego Jan III. Sobieskiego i cesarza Leopolda I. w r. 1690 w dniu 18 października zaliczonym został w poczet Świętych Pańskich. W r. 1575 papież Pius V. wyniósł zgromadzenie Braci Miłosierdzia do rzędu zakonów osobną bullą z dnia 1 stycznia tegoż roku. Zakon przyjął regułę św. Augustyna. Za godło zakonu obrano nacięte jabłko granatu z krzyżem, cierniową koroną i gwiazdą w niebieskim polu. W krótkim czasie rozeszła się sława zakonu po różnych krajach. Książę Karol Lichtenstein, poseł cesarza Rudolfa II. przy Stolicy Apostolskiej, poznał w Rzymie zakon Braci Miłosierdzia i po powrocie do Austrii powołał kilku braci do Feldsbergu (w Austrii dolnej), gdzie w r. 1605 pierwszy klasztor założył. Jednym z pierwszych zakonników przybyłych do Austrii był O. Gabryel hr. Ferrary, mąż na swe czasy nadzwyczaj światły i ze sztuką lekarską obeznany. Uleczywszy tysiące chorych, a pomiędzy nimi pomyślnie wykonaną operację na ramieniu u arcyksięcia Maksymiliana Ernesta, zjednał sobie sławę znakomitego lekarza nawet za granicami cesarstwa. Dlatego też dwór cesarski w Wiedniu polecił go królowi polskiemu Zygmuntovi III., który złożony ciężką niemocą był już bez nadziei. Zawiezany został do Polski O. Gabryel. Po kilkumiesięcznym pobycie na dworze królewskim i zupełnem wyleczeniu dostojnego pacjenta opuścił Kraków, spiesząc wprost do Rzymu do obłożnie chorego papieża Urbana VIII., którego z pomocą Boga także szczęśliwie wyleczył.

Wiadomość o szczęśliwym wyleczeniu króla Zygmunta III. rozeszła się lotem błyskawicy po całej Polsce i zwróciła uwagę ogółu na młody podówczas jeszcze zakon Braci Miłosierdzia. Na ten czas przypada właśnie założenie krakowskiego konwentu przez Waleryana Montelupi'ego, szlachcica florentyńskiego i poczmistrza królewskiego w Krakowie w r. 1609. Na ten cel przeznaczył realność swą przy ulicy św. Jana, gdzie oprócz szpitala na 12 łóżek założył kościół pod wezwaniem św. Urszuli.

W znacznej liczbie przyjaciół i opiekunów zakonu Braci Miłosierdzia, którzy w pierwszych początkach do rozwoju tegoż zakonu w Polsce się przyczynili, znajdują się na poczesnem miejscu pierwsze znakomite rody w kraju: Czapscy, Czartoryscy, Lubomirscy, Potoccy, Sanguszkowie, Sapiehowie, Wodzicey, Zebrzydowscy i t. d., następnie wielu dostojników Kościoła świętego, a szczególnie Piotr Tylicki, biskup krakowski, Henryk Firlej, arcybiskup gnieźnieński, Abraham Wojna, biskup wileński, Baltazar Tyszk, kanonik łucki, Mikołaj Świrski, biskup chełmiński, Karol Piotr Panczerzyński, biskup wileński i wielu innych.

Ufność do zakonu Braci Miłosierdzia i nadzieje w nim pokładane nie zawiodły widocznie, skoro w stosunkowo krótkim przeciągu czasu, oprócz macierzystego konwentu krakowskiego powstało w nowo założonej prowincyi zakonnej polsko-litewskiej 16 nowych klasztorów, a mianowicie: w Zebrzydowicach, Łowiczu, Wilnie, Łucku, Gdańsku, Lublinie, Nowogródku, Zamościu, Rakowie, Lwowie (założony w r. 1659 przez Jana Sobieskiego, późniejszego króla polskiego), Przemyślu, Podgrodziu, (Waralla na Węgrzech) Warszawie (także szpital obłąkanych), Mińsku, Grodnie i Wysokiem Litewskiem.

Wskutek nieszczęśliwych zmian i wypadków w kraju prawie wszystkie te klasztory zostały przez nieprzyjaciół zniesione, a bracia zakonnici wygnani lub wymordowani tak, że z 17 domów zakonnych byłej polsko-litewskiej prowincyi zakonnej Braci Miłosierdzia, zachowały się do naszych czasów tylko trzy konwenty: krakowski, zebrzydowski i w Podgrodziu, który to konwent założony przez wielkiego marszałka koronnego Stanisława Lubomirskiego, w r. 1856 przyłączonym został do węgierskiej prowincyi zakonnej. Około roku 1812 upadł krakowski konwent materyalnie, a cały klasztor wraz ze szpitalem i kościołem był tak dalece spustoszony i groził upadkiem, że noszono się z myślą zniesienia go.

Wówczas wydał Fryderyk August (król saski) wielki książę warszawski 17 lipca 1812 na zamku swym w Pilnitz dekret, mocą którego konwent Braci Miłosierdzia przy ulicy św. Jana przeniesionym został do klasztoru potrynitarzkiego na Kaźmierzu. Z tą zmianą umieszczenia nie polepszyło się jednakże wcale materyalne położenie konwentu; klasztor bowiem Trynitarzy nie nadawał się zupełnie do użytku Braci Miłosierdzia. Potrzeba było wielu adaptacji i przeróbek, atoli dla braku funduszy nie można było ich wykonać. Dawny refektarz trynitarzki przerobiono z wielkim trudem na szpital o 12 łóżkach, lecz wszystko inne pozostało w dawnym stanie. Wreszcie z powodu niedostatku i braku środków do życia, a skutkiem tego coraz mniejszego pola działalności doszedł konwent w r. 1865 do całkowitego prawie upadku. Aby jednakże konwent ten, ową pamiątkę ofiarności i szlachetności naszych przodków zachować od zupełnej ruiny i zataraty, przyłączono go za porozumieniem władz świeckich i duchownych (1865 r.) do prowincyi austriacko-czeskiej. Stało się to za prowincyała Doktora wszech nauk lekarskich O. Celestyna Opitza.

Czesko-austriacka prowincya zakonna otoczyła swą troskliwą opieką dom krakowski i wszelkich dokładała starań, aby go z ruiny podźwignąć, mimo to jednak zdawało się przez długie lata, że wszelkie starania pójdą na marne. Dopiero w r. 1891 poprawiło się położenie biednego konwentu, który przez dwa wieki ze wszech stron był po macoszemu traktowany. Pomimo ciężkich lat 1892—93—94, w których konwent z wysiłkiem wszystkich swych środków i sił poświęcił się dobrowolnie udzielaniu pomocy chorym na cholere i ospę, czuwając bez przerwy dniami i nocą przy łożu zakonnych, poprawiły się stosunki konwentu do tyła, że mógł dokonać znacznych i kosztownych adaptacji i przebudowań. Szpital pierwotnie obliczony na 12 łóżek, powiększał się z roku na rok tak, że obecnie pomieścić może 60 chorych. Dokonano tego przez adaptację dolnego kurytarza i kilku cel zakonnych, które przerobiono na sale szpitalne dla chorych.

Z powiększeniem liczby łóżek wzrasta również i napływ chorych szukających poratowania zdrowia i opieki w szpitalu lub też porady lekarskiej w ambulatorium — okoliczność przemawiająca dostatecznie za koniecznością powiększenia takiego szpitala, w którymby można przyjmować większą ilość chorych częstokroć całkiem opuszczonych a z ufnością kołaczących do gościnnych wrót Bonifratów, a przytem, aby bracia zakonnici nie doznawali żadnych przeszkód w wykonaniu obowiązków swego wzniesłego i zbawionego powołania. Z tych właśnie względów kołatali Bracia Miłosierdzia w swoich rocznych sprawozdaniach do serc szlachetnych a kochających bliźnich i wykazywali niezbędną potrzebę wystawienia nowego szpitala, schroniska dla najbiedniejszych i wszel-

kiej opieki pozbawionych chorych. Odezwa ta do litościwych sere chrześcijańskich nieprzebrzmiała dzięki Najwyższemu bez echa. Jak przed 288 laty po cudownem prawie wyleczeniu króla Zygmunta III., wszystkie warstwy narodu polskiego okazały swą wdzięczność i uznanie zakonowi Braci Miłosierdzia i celem rozszerzenia go po całej Polsce i Litwie starań i ofiar nie szczędziły, podobnie obecnie uznano pożyteczną i obywatelską działalność zakonu i zawiązano komitet, składający się z wysokich dostojników Kościoła, członków wybitnych rodów polskich i zasłużonych mieszczan, który z okazji 50-letniego jubileuszu pełnych chwały rządów Najjaśniejszego Pana, Cesarza i Króla Franciszka Józefa I., postanowił na wieczną tego jubileuszu pamiątkę wybudować w ogrodzie Braci Miłosierdzia szpital na sto łóżek, a koszta tejże budowy pokryć z funduszków, które mają się uzyskać drogą publicznych składek.

Z naszej strony błagamy Najwyższego, aby temu wielkiemu dziełu miłosierdzia chrześcijańskiego dopomódz raczył, a trudom i staraniom czeigodnych członków Komitetu pobłogosławił.

Podając następnie Szanownej P. T. Publiczności wykaz czynności naszej zeszłorocznej, poczuwamy się do milego obowiązku złożenia serdecznego podziękowania wszystkim zwolennikom i przyjaciółom naszego Zakładu, którzy nie tylko otaczali nas swoją życzliwością, ale też chętnie z czynną pomocą nam spieszyli. Szczególniejsze jednak podziękowanie musimy wyrazić Najprzewielebniejszemu Ks. Dr. Janowi z Koziełska Puzynie, Księżu-Biskupowi Krakowskiemu, który darzy prawdziwie ojcowską troskliwością i opieką nasz konwent i szpital; dalej składamy stokrotne szczere, staropolskie „Bóg zapłać“ Wysokiemu Sejmowi i Przewielebnemu Duchowieństwu galicyjskiemu, Wysokim Władzom, Zastępstwom krajowym, Świątyni Radom miejskiej Krakowa i Podgórze, Świątyni Dyrekcji miejskiej Kasy oszczędności i Towarzystwa wzajemnych ubezpieczeń w Krakowie, P. T. Dyrekcji zakładów kąpielowych galicyjskich i Szanownym Redakcyom dzienników krakowskich i lwowskich, z tą pokorną a gorącą prośbą, by jak dawniej, tak tem bardziej teraz raczyły o nas łaskawie pamiętać; gdyż jak ciągle wzrastający przypływ biednych a cierpiących zmusił nas do większej czynności i powiększenia Zakładu, tak też i znacznie powiększył nasze wydatki, których pokrycie zależy głównie od sere miłosiernych.

Konwent Bonifratrów w Krakowie.

6

C H O R O B Y		Pozostało z r. 1896	W roku 1897					Pozostaje na r. 1898
	Przyjęto		Opuściło Zakład			Zmarło		
			Wyle- czonych	W sta- nie po- lepsze- nia	Niewy- lecz- nych			
I. Choroby ogólne i choroby krwi.								
Uwład starczy	—	10	—	8	—	1	1	
Niedokrewność	—	5	4	—	—	—	1	
Gościec stawowy ostry	2	11	12	—	—	—	1	
„ „ przewlekły	—	3	—	3	—	—	—	
„ „ mięśniowy	—	2	—	—	—	—	2	
Dur brzuszny	2	12	11	—	—	1	2	
Czerwonka	—	5	5	—	—	—	—	
Zimnica	2	73	74	—	—	—	1	
II. Gruźlica.								
Gruźlica płuc	3	22	—	17	—	7	1	
„ „ jader	—	2	2	—	—	—	—	
„ „ skóry	2	—	2	—	—	—	—	
„ „ płuc i kiszek	—	1	—	—	—	1	—	
„ „ kiszek	—	1	—	1	—	—	—	
„ „ krtani	—	1	—	—	—	1	—	
III. Nowotwory.								
A) łagodne:								
Wół	—	1	1	—	—	—	—	
Polip nosa	—	2	2	—	—	—	—	
Włókniak	—	1	1	—	—	—	—	
B) złośliwe:								
Rak języka	—	1	1	—	—	—	—	
„ „ powieki	1	—	1	—	—	—	—	
„ „ szczęki	—	1	—	—	—	1	—	
„ „ polyku	1	—	—	—	—	1	—	
„ „ wątroby	—	1	—	1	—	—	—	
„ „ odbytnicy	—	2	1	—	1	—	—	
Miesak	—	1	1	—	—	—	—	
Kościomiesak	—	1	1	—	—	—	—	
Śluzochrzastniak	—	1	1	—	—	—	—	
IV. Skaleczenia z wyjątkiem samobójstw.								
Stłuczenie	1	72	70	—	—	—	3	
Rany cięte	—	4	4	—	—	—	—	
„ „ stłuczone	—	33	30	—	—	—	3	
Złamanie kości bez powikłań i z powikłaniami	4	12	13	—	—	2	1	
Zwichnięcie stawów	—	8	5	—	—	—	3	
Ciało obce w pęcherzu	—	1	1	—	—	—	—	
Odmrożenie	—	1	1	—	—	—	—	
Rany postrzałowe	—	4	4	—	—	—	—	
V. Otrucia z wyjątkiem samobójstw.								
Ostre zatrucie alkoholem	—	51	50	—	—	—	1	
Obląd opileczy	—	36	36	—	—	—	—	
VI. Usiłowane samobójstwo.								
Za pomocą utopienia	—	3	3	—	—	—	—	
Przez powieszenie	—	1	—	—	—	1	—	
Zatrucie strychniną	—	1	—	—	—	1	—	
Choroby narządu nerwowego.								
Przekrwienie mózgu	—	2	2	—	—	—	—	
Krwotok mózgowy	1	10	9	—	—	1	1	
Zwyrodnienie rdzenia pacierzowego	—	2	—	2	—	—	—	
„ „ „ i mózgu	—	1	—	—	—	1	—	
Nerwoból nadoczodołowy	—	5	5	—	—	—	—	
„ „ kulszowy	—	1	1	—	—	—	—	
Do przeniesienia	19	408	354	32	1	19	21	

C H O R O B Y

C H O R O B Y	Pozostało z r. 1896	W roku 1897					Pozostaje na r. 1898
		Przyjęto	Opuszczało Zakład			Zmarło	
			Wyle- czonych	W sta- nie po- lepsze- nia	Niewy- leczono- nych		
Z przeniesienia	19	408	354	32	1	19	21
Niedomoga nerwowa	—	1	—	1	—	—	—
Nerwica żołądka	—	1	1	—	—	—	—
Postrzał	—	8	6	—	—	—	2
Padaczka	—	3	—	3	—	—	—
Zapalenie rdzenia pacierzowego	1	3	—	3	—	—	1
Hypochondrya	—	21	19	—	—	—	2
Niedoleżstwo umysłowe	—	2	—	—	2	—	—
Perażenie	—	1	—	—	—	—	1
Obłęd religijny	—	1	—	—	1	—	—
Zapalenie opon mózgo-rdzeniowych	—	2	—	—	—	1	1
VII. Choroby ócz.							
Zapalenie spojówek kataralne	—	6	6	—	—	—	—
„ „ pryszczkowe	—	1	1	—	—	—	—
„ „ gruczołów powiekowych	—	2	1	—	—	—	1
„ „ rogówki	—	1	1	—	—	—	—
Wrzód rogówki	—	3	3	—	—	—	—
IX. Choroby uszów.							
Zapalenie ucha środkowego	—	6	6	—	—	—	—
X. Choroby narządu oddechowego.							
Nieżyt krtani ostry	—	2	2	—	—	—	—
„ oskrzeli ostry i przewlekły	5	59	57	—	—	—	7
Zapalenie płuc	3	29	25	—	—	2	5
„ „ i opłucnej	—	6	5	—	—	1	—
Rozedma płuc	—	6	—	6	—	—	—
Zapalenie opłucnej suche	—	10	10	—	—	—	—
„ „ z wysiękiem	—	1	1	—	—	—	—
Zgorzelina płuc	—	3	—	1	—	2	—
XI. Choroby narządu krążenia.							
Zapalenie osierdzia	—	5	5	—	—	—	—
Miażdżycza tętnic	—	11	—	11	—	—	—
Niedomykalność i zwężenie zastawki dwukoniczystej	—	4	—	3	—	—	1
Zakrzep żyły goleniowej	—	1	—	—	—	—	1
Krwawnice	—	8	8	—	—	—	—
Gruźlica zwyrodnienie gruczołów limfatycznych	—	7	7	—	—	—	—
Zapalenie gruczołów limfatycznych	—	1	1	—	—	—	—
„ „ pachwinowych	—	8	7	—	—	—	1
Tętniak aorty z następownem zapaleniem płuc	—	1	—	—	—	1	—
Żyłaki sznurka nasiennego	—	1	1	—	—	—	—
XII. Choroby narządu trawienia.							
Zapalenie języka	—	1	—	—	—	—	1
„ „ gardła i migdałów	—	25	25	—	—	—	—
„ „ owrzodziałe	—	4	4	—	—	—	—
Nieżyt żołądka ostry	1	25	24	—	—	—	2
Zapalenie otrzewnej	—	4	3	—	—	—	1
Nieżyt żołądka i kiszek ostry	—	3	3	—	—	—	—
„ „ „ przewlekły	—	1	—	—	—	1	—
„ „ kiszek przewlekły	—	2	—	—	1	1	—
Zapalenie około wyrostku robaczkowego	—	2	2	—	—	—	—
Przetoka odbytnicy	—	8	8	—	—	—	—
Niedowład kiszek	—	2	2	—	—	—	—
Zapalenie około odbytnicy	—	3	3	—	—	—	—
Nieżyt żołądkowo-dwunastnicowy z żółtaczką	—	1	1	—	—	—	—
Marskość wątroby	—	4	—	1	—	3	—
XIII. Choroby narządu moczowego i płciowego.							
Zapalenie nerek ostre	—	5	4	—	—	1	—
„ „ „ przewlekłe	—	6	—	5	—	1	—
„ „ miedniczek nerkowych	—	1	1	—	—	—	—
„ „ pęcherza	—	2	2	—	—	—	—
Kamienie nerkowe	—	4	2	2	—	—	—
Do przeniesienia	29	736	611	68	5	33	48

C H O R O B Y	Pozostało z r. 1896	W roku 1897					Pozostaje na r. 1898
		Przyjęto	Opuściło Zakład		Zmarło		
			Wyle- czonych	W sta- nie po- lepsze- nia		Niewy- leczon- ych	
Z przeniesienia	29	736	611	65	5	33	48
XIV. Choroby weneryczne.							
Rzeżączka bez powikłań	1	19	18	—	—	—	2
„ z powikłaniami	1	18	16	—	—	—	3
Wrzody miękkie bez powikłań	—	10	9	—	—	—	1
„ z powikłaniami	6	18	22	—	—	—	2
„ twarde bez powikłań	—	10	6	—	—	—	4
„ z powikłaniami	—	2	1	—	—	—	1
Kiła drugorzędna	3	6	7	—	—	—	2
Kłykciny kończyste	—	1	1	—	—	—	—
XV. Choroby skóry i tkanki podskórnej.							
Róża	—	2	2	—	—	—	—
Wyprysk	1	18	27	—	—	—	2
Łiszaj	—	1	1	—	—	—	—
Wrzody żyłakowe podudzia	1	12	11	—	—	—	2
Odarcie przyskórka	—	1	1	—	—	—	—
Świerzb	—	16	36	—	—	—	—
Świerzbica	—	1	1	—	—	—	—
Blizna wrzodziejąca	—	2	2	—	—	—	—
Zapalenie tkanki łącznej podskórnej	2	16	17	—	—	—	1
Ropnie	—	14	12	—	—	—	2
Zanokcica	—	3	3	—	—	—	—
Sykosis	—	1	1	—	—	—	—
XVI. Choroby kości z wyjątkiem skaleczeń.							
Zpaalenie okostnej	—	5	5	—	—	—	—
Zapalenie szpiku kostnego	—	1	1	—	—	—	—
Gruźlica kości	1	10	10	—	—	—	1
Martwica kości	—	3	2	—	—	—	1
XVII. Choroby stawów z wyjątkiem skaleczeń.							
Gruźlica stawów	—	1	1	—	—	—	—
Puchlina torebkowa	—	3	2	—	—	—	1
XVIII. Choroby mięśni, ścięgien i torebek mazistych z wyjątkiem skaleczeń.							
XIX. Bez rozpoznania.							
Symularya	—	11	11	—	—	—	—
W stanie konania	—	3	—	—	—	3	—
Razem	45	974	837	86	5	36	73
		1019				1019	

WYKAZ

operacyj dokonanych na chorych stałych i przychodnich.

Amputacja części języka	1
Amputacja sutka	1
Kastracja	3
Odprowadzenie przepukliny uwiązniętej	1
Opatrzanie złamań niepowikłanych	11
Opatrzanie złamań powikłanych	8
Operacja krwawnic	9
„ przetok odbytnicy	7
„ stulejki (Phimosis)	11
„ zanogciny	18
Owarcie ropni i zapaleń tkanki podskórnej	97
Plastyka przedramienia piersi	1
„ wargi zajęczej	1
Podwiązanie tętnicy powyżej miejsca skaleczenia	3
„ żyły goleniowej z powodu żylaków podudzia	3
Odprowadzenie zwłknięć	7
„ zastarzałego stawu zwłkniętego	1
Resekcja stawów i kości gruźliczych	6
„ żebra	2
Trepanacja kości z powodu zapalenia szpiku kostnego	2
„ wyrostka sutkowego	3
Wycięcie zrośniętego paznokcia	7
„ odbytnicy i części cewki moczowej (Carcinoma)	1
Wydobyte ciała obcych:	
a) z pęcherza (sectio mediana)	1
b) z innych części ciała	17
Wyłuszczenie nowotworów łagodnych i złośliwych	19
„ gruczołów limfatycznych	26
„ palców u rąk i nóg	3
„ wola	1
Wyłyżczkowanie ognisk gruźliczych w kościach i częściach miękkich	38
Wypuszczenie wysięku z klatki piersiowej trójgranicem	1
Wstrzyknięcie zawiesiny jodoformowej do ropni	11
Razem	321

Dr Aleks. Bossowski,
Docent Univ. Jagiel.
operator szpitala.

Dr Jan Buszek,
Fizyk szpitala.

Dr Ant. Filimowski,
Ordynarysz szpitala.

Co do narodowości:

Nazwa krajów	Liczba	Nazwa krajów	Liczba
Pozostało z roku 1896	45	Z przeniesienia	869
Z Czech	11	Z Królestwa Polskiego	32
„ Galicji	891	Ze Szląska austriackiego	6
„ Niższej Austrii	2	Z Syberji (Azja)	1
„ Morawy	11	„ Węgier	11
„ Prus	9		
Do przeniesienia	969	Razem	1019

Co do stanu i zatrudnienia:

	Liczba		Liczba		Liczba
Z roku 1896 pozostało	45	Z przeniesienia	212	Z przeniesienia	450
Agentów	1	Kramarzów	7	Rysowników	1
Bednarzy	1	Krawców	21	Ślusarzy	29
Blacharzy	9	Kucharzy	11	Śluzących magistratu	2
Bronzowników	1	Kupców	2	„ miejskich	50
Brkarzy	2	Kuśmierzy	2	„ kolei	1
Ceglarzy	31	Lakierników	4	Studentów	7
Cieśli	10	Litografów	1	Strażaków akcyzowych	51
Cukierników	1	Lokai	1	„ pożarnych	17
Dorózkarzy	10	Maszynistów	2	Stolarzy	31
Dozorców kopalni	1	Malarzy artystów	1	Stróży	12
Druciarzy	7	Malarzy pokojowych	7	Strzelców	1
Drukarzy	8	Mechaników	4	Subjektów handlowych	7
Drwali	2	Młynarzy	1	Sukienników	1
Duchownych świeckich	7	Modelistów	1	Szczotkarzy	6
„ zakonnych	15	Murarzy	61	Szewców	50
Dziennikarzy	2	Muzyków	2	Szklarzy	1
Dzierżawców dóbr	2	Nauczycieli	5	Tapicerów	5
Froterów	1	Obrażników	1	Tkaczy	1
Garbarzy	1	Odlewaczy żelaza	1	Uczniów szkół ludowych	3
Golarzy	4	Ogrodników	6	Urzędników miejskich	3
Górników	3	Pasterzy	6	„ c. k.	7
Introligatorów	3	Piekarzy	23	„ prywatnych	4
Kafarzy	8	Pisarzy	11	Wiesniaków	45
Kamieniarzy	11	Piwowarów	2	Właścicieli dóbr	1
Kandydatów naucz.	1	Prawników	2	„ realności	1
Kapeluszników	1	Posługaczy	1	Wóźniców	20
Kataryniarzy	1	Powroźników	7	Wozniów	1
Kelnerów	6	Robotników fabrycznych	33	Wyrobników	199
Kołodziejów	3	Rzeźbiarzy	1	Złotników	1
Koszykarzów	3	Rzeźników	8	Żebraków	10
Kowali	11	Rymarzy	3		
Do przeniesienia	212	Do przeniesienia	450	Razem	1019

Sprawozdanie statystyczne.

Szpital posiadał do 31 października włącznie 35 łóżek dla chorych; zaś od 1 listopada 60.

Z przyjętych w roku 1897 mężczyzn 971 i kobiet 3, było wyznania rzymsko-katolickiego 917, grecko-katolickiego 4, ewangelików 6, a starozakonnych 47.

Z liczby 1.019 osób leczonych w ciągu roku 1897 opuściło szpital 837 wyleczonych, 68 w stanie polepszenia, a 5 niewyleczonych; zmarło zaś 36, pozostało na rok 1898 w leczeniu 73.

Ogólna liczba dni leczenia wszystkich chorych wynosiła 15.610, z czego przeciętnie przypada na jednego chorego 15³¹ dnia.

Najwięcej chorych przyjęto do szpitala w miesiącu wrześniu 116, najmniej zaś w maju 51. Najwięcej chorych zmarło w lipcu 7; a żaden wypadek śmierci nie zaszedł we wrześniu.

Ogólny procent śmiertelności wynosił 3⁵³%, odjąwszy zaś 11 zmarłych na gruźlicę, przywiezionych w stanie konania 3, i 2 samobójców dostawionych również w stanie konania, wypadła procent śmiertelności na pozostałych leczonych 1⁹⁶%.

W ambulatorium szpitala udzielono w roku 1897 bezpłatnie porady i pomocy lekarskiej 13.039 osobom. Z tych było 7.529 z Krakowa, 1.804 z Podgórza, a 3.706 z okolicy.

Kraków, dnia 1 stycznia 1898 r.

Fr. Laetus Bernatek,

Przeor i przełożony szpitala, magister farmacji.

Wykaz liczbowy chorych

we wszystkich niżej poszczególnionych 15 Szpitalach Braci Miłosierdzia
austriacko-czeskiej prowincyi zakonnej w roku 1897 przyjętych, leczonych
i pielęgowanych.

Miejscowości szpitali Braci Miłosierdzia	Ilość łóżek *)	Z roku 1896 pozostało		W roku 1897 przyjęto		Między tymi było							Wyszło		Zmarło		Pozostaje w leczeniu na r. 1898		Liczba dni leczenia	
		Mężczyzn	Kobiet	Mężczyzn	Kobiet	Katolików	Greków	Ewangelik.	Starokatol.	Starozakon.	Machomet.	Pogan	Bezwyznan.	Mężczyzn	Kobiet	Mężczyzn	Kobiet	Mężczyzn		Kobiet
Walezyce w Dolnej Austrii zał. 1605	58	43	—	969	—	946	—	14	—	9	—	—	—	919	—	45	—	48	—	14312
Wiedeń założony w r. 1614	280	283	—	6214	—	5664	33	164	3	344	1	1	4	5889	—	345	—	263	—	98794
Praga zał. w r. 1620	165	174	—	3376	—	3193	2	90	—	86	—	—	5	3206	—	175	—	169	—	61776
Gorycza w Nadbrze- ziu, publiczny szpital zał. w r. 1656	180	190	3	1035	8	1030	—	10	—	3	—	—	—	923	8	115	—	187	3	67998
Nowe Miasto n. Mett. w Czechach zał. w r. 1692	18	17	—	340	—	328	—	11	—	1	—	—	—	308	—	32	—	17	—	5102
Cieszyn na Szląsku aust. zał. w r. 1700	44	43	—	688	—	571	4	95	2	16	—	—	—	623	—	61	—	47	—	16649
Prościejów na Mora- wie zał. w r. 1739	32	31	—	615	—	610	—	3	—	2	—	—	—	578	—	39	—	29	—	9409
Kukus w Czechach zał. w r. 1743	18	12	—	158	—	158	—	—	—	—	—	—	—	140	—	19	—	11	—	4011
Berno zał. w r. 1748	56	57	—	1312	—	1274	1	22	—	15	—	—	—	1247	—	62	—	60	—	20887
Letowice na Morawie zał. w r. 1750	16	6	—	179	1	178	—	2	—	—	—	—	—	170	—	5	1	10	—	2142
Wiedeń dom rekon- walescencyjny założ. w r. 1753	65	42	—	641	—	604	5	15	—	16	—	1	—	659	—	—	—	24	—	9710
Linz zał. w r. 1783	80	83	—	1648	—	1612	1	32	—	3	—	—	—	1582	—	68	—	81	—	25979
Wyzowice na Mora- wie zał. w r. 1781	7	7	—	120	—	91	—	29	—	—	—	—	—	115	—	7	—	5	—	2216
Zebrzydowice w Ga- licyi zał. 1611, przył. do czesko-aust. pro- wincyi 1797	28	18	7	320	243	558	—	1	—	4	—	—	—	314	227	10	11	14	12	9710
Kraków założ 1609 r. przyłącz. do austr. prowincyi 1865	60	45	—	971	3	921	—	6	—	47	—	—	—	907	3	36	—	73	—	15610
Razem	1107	1051	10	18586	255	17738	46	494	5	546	1	2	9	17580	238	1019	12	1038	15	364305
		1061		18841		18841							17818		1031		1053			
		19902											19902							

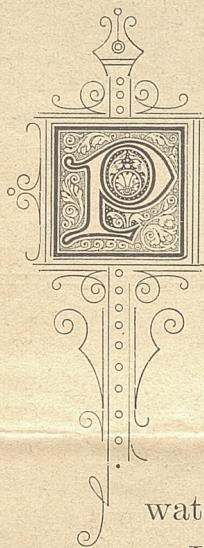
Wiarygodność powyżej podanych dat statystycznych potwierdza

Wiedeń, 1 Stycznia 1898 r.

Fr. Fabianus Brucker,
Prowincyał i wizytator.

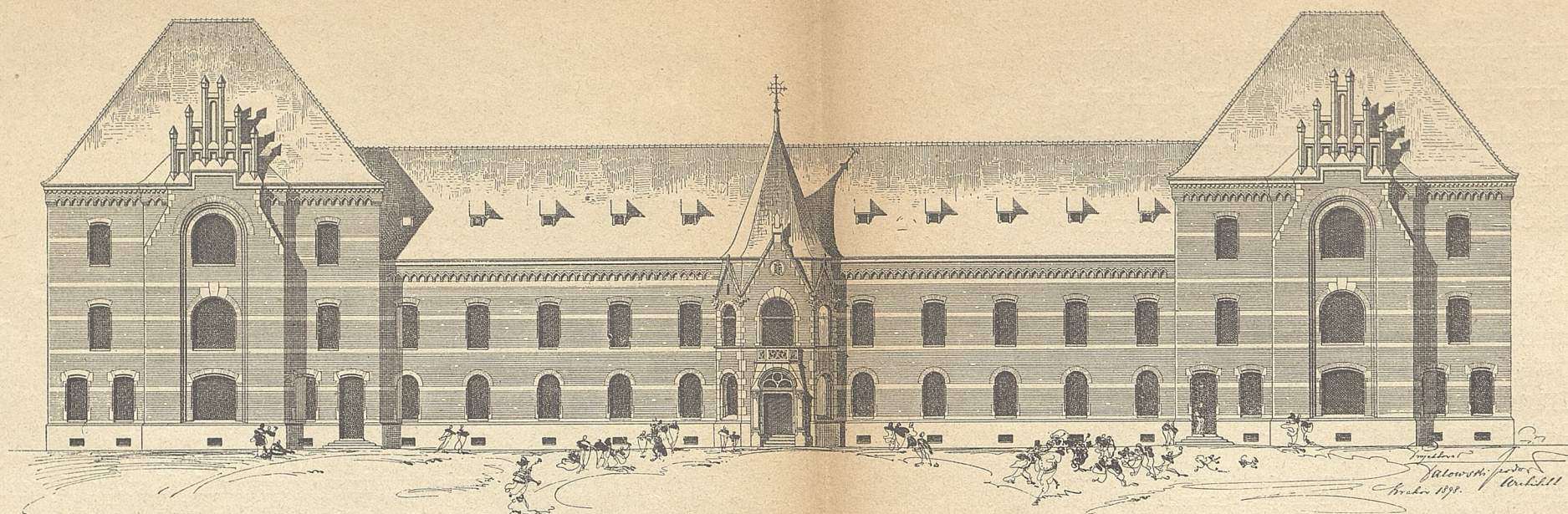
*) W czasie zwiększenia się liczby chorych, dostawia się także odpowiednią ilość łóżek.

ODEZWA.

omiędzy instytucjami filantropijnemi Krakowa, zajmuje Szpital Bonifratrów na Kaźmierzu bezsprzecznie jedno z pierwszych miejsc.

Jak dołączona historia Konwentu Bonifratrów wykazuje, szczęśliwe wyleczenie Zygmunta III z ciężkiej choroby przez O. Gabryela hr. Ferrare, pierwszego przeora Konwentu wiedeńskiego, dało pohop obywatelstwu krakowskiemu do założenia w 1609^{ym} roku w Krakowie Szpitala, którego zarząd powierzony został OO. Bonifratrom. Wkrótce w uznaniu zasług tego zakonu, założono liczne klasztory Bonifratrów w całej Polsce i wyposażono je hojnie. Z biegiem czasu, pośród nieszczęść naszej Ojczyzny, zakon ten pozbawiony został funduszków, a w Krakowie samymi musieli Bonifratrzy opuścić swoją siedzibę przy ulicy św. Jana i szukać schronienia w klasztorze potrynitańskim na Kaźmierzu, w którym dotąd się mieszczą.

WIDOK NOWEGO SZPITALA BONIFRATRÓW W KRAKOWIE.

Urządziwszy Szpital w dawnym refektarzu trynitar-
skim na 12 łóżek, niósł zakon Bonifratrów pomoc ubogim
chorym z całego kraju, ze znajomością fachową i praw-
dziwą ewangeliczną troskliwością, czerpiąc dochody tylko
z miłosierdzia. Skuteczna ich praca podczas epidemij,
które nawiedziły Kraków w latach 1892, 1893 i 1894 wy-
wołała żywszą ofiarność publiczną, dzięki której po-
większyli Szpital na 60 łóżek. Aby mieć pojęcie o ucią-
żliwej pracy OO. Bonifratrów, dość jest nadmienić, że
w ciągu r. 1897 pielęgowali 1019 chorych w 15.610 dniach
leczenia i udzielili bezpłatnej pomocy i rady lekarskiej
przeszło 13.000 osobom w ambulatoryum.

Wobec tych cyfrowych dowodów byłoby zbyt-
czem przekonywać, że pożyteczna w wysokim stopniu dzia-
łalność OO. Bonifratrów, wymaga jak najsilniejszego po-
parcia i zasiłków ze strony naszego społeczeństwa.

Ponieważ wobec wzmagającej się nędzy, ilość zgła-
szających się do Szpitala rokrocznie się zwiększa, przeto
zachodzi konieczna potrzeba powiększenia Szpitala Boni-
fratrów przez wystawienie w ich ogrodzie nowego bu-
dynku, w którymby w danym razie 100 łóżek pomieścić
się mogło.

Pełen zaufania zwraca się „Komitet budowy i Kon-
went Bonifratrów“ do serc miłosiernych, a przedewszyst-
kiem do Wielebnego Duchowieństwa i ludzi zamożniej-
szych o pomoc w tem przedsięwzięciu, prosząc o datki,
na jakie kogo stać. Składając choćby najskromniejszą
ofiara na cel tak szlachetny, spełnimy chrześcijański obo-
wiązek względem bliźniego, a zarazem uczcimy jubileusz
Najmiłościwszego Monarchy, przypadający w bieżącym
roku, na którą to pamiątkę ów Szpital się stawia.

Składki łaskawe uprasza się przesyłać do Najprzewielebniejszych Konsystorzów biskupich w Galicyi, do Dyrekcyi Kasy oszczędności miasta Krakowa, do sklepu WP. Władysława Fischera, Kraków, Rynek A-B., lub do Konwentu Bonifratrów w Krakowie, ul. Krakowska 48.

PROTEKTOROWIE:

Ks. Seweryn Morawski, w. r. *Ks. Izak Isakowicz*, w. r.
Metropolita łaciński lwowski. Arcybiskup ormiańsko-katolicki.

Ks. Jan Książ z Kozielska Puzyna, w. r.
Książę-Biskup krakowski.

Ks. Łukasz Ostoja Solecki, w. r. *Ks. Ignacy Łobos*, w. r.
Biskup łaciński przemyski. Biskup tarnowski.

Kazimierz hr. Badeni, w. r.

CZŁONKOWIE KOMITETU:

Dr Andrzej hr. Potocki, w. r.
Prezes honorowy.

Zdzisław Włodek, w. r.
Prezes.

Nikodem Garbaczyński, w. r. *Ks. Maciej Fox*, w. r.
Viceprezes. Kanonik katedralny
Viceprezes.

Franciszek Słęk, w. r. *Dr Antoni Filimowski*, w. r.
Prokurator. Sekretarz.

<i>Wandalin Beringer</i> , w. r.	<i>Dr Władysław Markiewicz</i> , w. r.
<i>Doc. Dr Alexander Bossowski</i> , w. r.	<i>Prof. Dr Stanisław Pareński</i> , w. r.
<i>Dr Adolf Brason Summer</i> , w. r.	<i>Dr Franciszek Paszkowski</i> , w. r.
<i>Walenty Emilewicz</i> , w. r.	<i>Dr Alexander książę Poninowski</i> , w. r.
<i>Jan Federowicz</i> , w. r.	<i>Prof. Dr Paweł Popiel</i> , w. r.
<i>Władysław Fischer</i> , w. r.	<i>Henryk Schwarz</i> , w. r.
<i>Józef Friedlein</i> , w. r.	<i>Teodor Talowski</i> , w. r.
<i>Jan Götz Okocimski</i> , w. r.	<i>Dr Stanisław hr. Tarnowski</i> , w. r.
<i>Józef Jawornicki</i> , w. r.	<i>Dr Ferdynand Weigel</i> , w. r.
<i>Prof. Dr Henryk Jordan</i> , w. r.	<i>Prof. Dr Bol. Wicherkiewicz</i> , w. r.
<i>Kazimierz Laskowski</i> , w. r.	<i>Antoni hr. Wodzicki</i> , w. r.

Kraków, w dzień św. Jana Bożego, 8 Marca 1898 r.